

Aan de leden van de gemeenteraad

Gemeente Bloemendaal
Postbus 201
2050 AE Overveen
T 14 023
www.bloemendaal.nl

Datum : 11 november 2020
Ons kenmerk : 2020004115
Behandeld door : College van B&W
Onderwerp : Onderzoeksresultaten abonnementstarief Wmo 2020
Verzonden :
Bijlage(n) : Monitor abonnementstarief Wmo 2020

Geachte leden van de gemeenteraad,

De gemeente heeft in juni 2020 deelgenomen aan een landelijk onderzoek naar de effecten van de invoering van het abonnementstarief. In deze brief informeren wij u over de bevindingen. De uitgebreide rapportage treft u aan in de bijlage.

Het ministerie van VWS en de VNG hebben advies- en onderzoeksbureau Significant Public de opdracht gegeven het onderzoek uit te voeren. De precieze effecten van de introductie van het abonnementstarief in de Wmo waren op voorhand lastig in te schatten. Doel van het onderzoek is daarmee het meten van de effecten van de introductie van het abonnementstarief in de eerste jaren na de invoering per 2019.

Het betreft een meerjaren onderzoek en loopt van 2019 tot en met 2023. Ieder jaar worden 18 gemeenten geselecteerd voor verdiepend onderzoek. In 2019 is de zogenoemde nulmeting uitgevoerd aan de hand van cijfers uit 2018. De resultaten van opvolgende jaren worden hiermee vergeleken. De monitor bestaat uit een set kwantitatieve indicatoren, gericht op het in kaart brengen van ontwikkelingen met betrekking tot volumes, inkomsten, uitgaven en cliëntstromen. Daarnaast bestaat de monitor uit een aantal kwalitatieve indicatoren, die inzichten moeten bieden in ontwikkelingen met betrekking tot beleid en gedrag van burgers.

Het abonnementstarief Wmo

Inwoners die gebruik maken van een voorziening vanuit de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) betalen een eigen bijdrage. Vanaf 2019 wordt niet meer gekeken naar het inkomen en vermogen bij de berekening van de eigen bijdrage. Iedereen betaalde in 2019 €17,50 per 4 weken

(€19 per maand in 2020). Beoogde doelen van de invoering van het abonnementstarief zijn volgens de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS):

1. De stapeling van kosten voor ouderen, chronisch zieken en gehandicapten verminderen;
2. Minder (ongewenste) zorgmijding, doordat het abonnementstarief voor mensen een verlaging betekent van de eigen bijdrage in de kosten van Wmo-voorzieningen;
3. Minder bureaucratie en minder kans op fouten doordat de systematiek sterk wordt vereenvoudigd en als gevolg daarvan lagere uitvoeringskosten per casus;
4. Meer transparantie aan de voorkant: cliënten weten vooraf waar ze aan toe zijn.

Landelijke resultaten uit de monitor abonnementstarief (2019)

Cliëntaantallen

Er is sprake van een trendbreuk sinds de invoering van het abonnementstarief. De stijging van het aantal unieke cliënten met een Wmo-voorziening is versneld. Deze trendbreuk is met name zichtbaar bij middelinkomens, hogere inkomens en bij de voorziening huishoudelijke ondersteuning. Door het abonnementstarief is het voor mensen financieel gezien minder aantrekkelijk om voor een particuliere hulp te kiezen. De toename van het aantal cliënten is met name te zien binnen de leeftijdscategorie 60 jaar en ouder. Ook hier lijken financiële motieven een rol te spelen bij het al dan niet doen van een beroep op de Wmo. Er kan geconcludeerd worden dat de snellere stijging zich vooral voordoet daar waar het financieel 'voordeel' het grootst is en daar waar particuliere alternatieven bestaan.

Wmo-uitgaven

Deze trendbreuk is ook zichtbaar bij gemeentelijke Wmo-uitgaven. Op landelijk niveau stegen de Wmo-uitgaven in 2019 met 10,1% tegenover een stijging van 8,7% in 2018. In 2019 was de stijging van de uitgaven het grootst bij de voorziening huishoudelijke ondersteuning (14,4%). De stijging binnen de hoofdcategorie hulpmiddelen en diensten bedroeg 13,9% en de stijging van uitgaven aan ondersteuning thuis was 5,7%. Het beeld wijkt hiermee af van de ontwikkelingen van het aantal cliënten. De stijging binnen huishoudelijke ondersteuning is het grootst, maar de gemiddelde uitgaven per cliënten stijgen relatief harder bij hulpmiddelen en diensten en ondersteuning thuis. Een verklaring ligt bij het feit dat woningaanpassingen ook vallen onder de hoofdcategorie hulpmiddelen en diensten. Een relatief kleine stijging van het aantal cliënten met een woningaanpassing leidt, vanwege de soms hoge kosten van deze aanpassingen, tot een grote stijging van de uitgaven.

Bij de ontwikkeling van de uitgaven kunnen ook andere factoren een rol spelen, waaronder: de verschuiving naar meer specialistische voorzieningen, de invoering van een nieuwe loonschaal voor huishoudelijke ondersteuning en de verschuiving van Persoonsgebonden Budget (PGB) naar Zorg in Natura (ZIN).

Inkomsten uit de eigen bijdrage

De monitor laat zien dat de inkomsten uit de eigen bijdrage in 2019 op landelijk niveau met 53,5% zijn gedaald ten opzichte van 2018. De variatie tussen gemeenten in de daling van deze uitkomsten is groot, onder andere als gevolg van verschillen tussen gemeenten in de samenstelling van de bevolking. Relatief gezien is de grootste daling te zien bij de middeninkomens en hoge inkomens.

Naast de invoering van het abonnementstarief kan ook de kanteling van maatwerkvoorziening naar algemene voorziening of andersom invloed hebben op de gemeentelijke inkomsten uit de eigen bijdrage.

Kwalitatieve data

Uit diepte-interviews met cliëntenorganisaties komt naar voren dat cliënten blij zijn met de invoering van het abonnementstarief en zich herkennen in de meeste doelen die gesteld zijn bij de invoering. Een deel cliënt(vertegenwoordigers) ervaart een gevoel van onrechtvaardigheid, doordat kwetsbare mensen die beschikken over weinig financiële middelen minder of geen voordeel hebben van het abonnementstarief.

Gemeenten zijn kritisch over het abonnementstarief en er is weinig draagvlak. De ervaring is dat het abonnementstarief haaks staat op het 'in hun eigen kracht zetten' van burgers. De drijfveer om waar mogelijk een beroep te doen op het eigen netwerk en eigen financiële middelen wordt steeds kleiner.

Ontwikkelingen in Bloemendaal

Cliëntaantallen

We zien in 2019 een snellere stijging van het aantal inwoners met een toekenning voor huishoudelijke ondersteuning (18% groei in 2019 t.o.v. 6% groei in 2018). Dit is in lijn met de landelijke trend. Daarnaast constateren we in 2019 een stijging van het aantal woonvoorzieningen (7%), waaronder woningaanpassingen, terwijl er in 2018 een daling te zien is (-7%).

Wmo-uitgaven

De trendbreuk is ook zichtbaar in de cijfers van Bloemendaal. De Wmo-uitgaven stegen in 2019 met 29% tegenover een stijging van 4% in 2018. In 2019 was de stijging van de uitgaven het grootst bij de hoofdcategorie hulpmiddelen en diensten. De explosieve stijging in 2019 (48%) is mogelijk veroorzaakt doordat inwoners de aanvraag voor een woningaanpassing hebben uitgesteld tot 2019. De uitgaven voor woningaanpassingen lagen in 2019 144% hoger ten opzichte van 2018. De stijging binnen de hoofdcategorie huishoudelijke ondersteuning bedroeg 21% en de stijging van uitgaven aan begeleiding was 22%.

Inkomsten uit de eigen bijdrage

De inkomsten uit de eigen bijdrage zijn in 2019 met 70% gedaald ten opzichte van 2018. Dit is fors meer dan het landelijk gemiddelde en is waarschijnlijk te wijten aan de gemeentelijke samenstelling, bestaande uit relatief veel middeninkomens en hoge inkomens.

Tot slot

Minister Hugo de Jonge heeft dd. 28 oktober jl. per brief laten weten dat de kosten van het abonnementstarief binnen de verwachte kosten ten tijde van het regeerakkoord blijven en dat de ontwikkeling aansluit bij het beoogde doelen van de maatregelen, in het bijzonder om de stapeling van zorgkosten voor middeninkomens te verminderen. Er worden vooralsnog geen aanvullende maatregelen genomen door het Rijk om de oplopende kosten binnen de Wmo na invoering van het abonnementstarief te beperken.

De Wet maatschappelijke ondersteuning schrijft voor dat burgers die onvoldoende zelfredzaam zijn aanspraak kunnen maken op (huishoudelijke) ondersteuning vanuit de Wmo, ongeacht het inkomen

of vermogen. Een Wmo-aanvraag afwijzen op basis van het inkomen of vermogen is dan ook niet gegrond. Daarmee zijn er vooralsnog geen maatregelen – los van ‘uit eigen beweging’ – die getroffen kunnen om de Wmo-instroom te beperken.

De landelijke ontwikkelingen op dit gebied worden gevolgd en waar nodig afgestemd met de regio.

Hopende u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,

burgemeester en wethouders van Bloemendaal,

, burgemeester

WR
, secretaris